

JUDR. J. FIŠER:
JAK NĚMECKO, RAKOUSKO A ANGLIE ŘEŠÍ PO VÁLCE
PROBLÉM ÚPRAVY SAMOSPRÁVNÝCH FINANČÍ.

(Stav do konce r. 1930.)

Zákonem ze dne 29. listopadu 1930, čís. 169 Sb. z. a n. novelisován byl v republice Československé zákon ze dne 15. června 1927, čís. 77 Sb. z. a n. o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy. Při ústavním projednávání této novely prohlášeno bylo výslovně, že jde o úpravu prozatímní, jež je nutná, aby byla zažehnána krise samosprávných financí. Krise ta není jen u nás, nýbrž vznikla po světové válce skoro všude tam, kde se vyvinula v širším rozsahu samospráva, takže jde skutečně o zjev mezinárodní. Snaha o její odstranění je uváděna jako úhelný bod programu vlád jednotlivých států. Definitivní úprava samosprávných financí tvoří problém sám pro sebe, který Německo a Rakousko řešilo již celou řadou zákonů a zákonných opatření (také však jen prozatímně) a v nejnovější době též Anglie přistoupila k veliké zákonné úpravě této otázky. — Při projednávání shora zmíněné novely přednesena byla se strany zástupců ústředních organisací československé samosprávy přání, aby zahájeny byly ihned potřebné přípravy pro definitivní úpravu. Ve smyslu jednání ankety, konané dne 17. června 1927 u pana ministra financí Dra Engliše a se zřetelem k jeho příslibení doporučeno bylo, aby zřízena byla zvláštní komise, jež by byla složena ze zástupců ministerstva vnitra, financí, zemských výborů a samosprávných svazů, která by zpracovala teoretické zásady a poznatky z praxe v návrhy na úpravu definitivní. Při tom bude potřebí se seznámiti i se zákonodárstvím věci se týkajícím v cizích státech. Další pojednání, v němž v hrubých rysech je vylíčeno, jak řešen je v poslední době až do konce r. 1930 problém samosprávných financí v Německu, Rakousku a Anglii, má býti příspěvkem pro řešení problému úpravy samosprávných financí i u nás.

NĚMECKO.

V Německé říši není dosud skončen definitivně vývoj o vzájemném vztahu financí říše, zemí a obcí. Od světové války nastal v dřívějším poměru resp. v dřívějších vztazích těchto svazků zásadní obrat. Říše odkázaná dříve na matrikulární příspěvky a na výnos cel a nepřímých daní, přestala býti »spolustolovnicí« zemí, jež měly původně podstatu berní výsosti a na podkladě ustanovení ústavy převzala a dále přejímá z největší části berní výsost zemí, jež se stávají nyní samy spolustolovnicí říše. Ve vývoji — na zákonodárství velmi bohatém — lze rozeznávat, pokud jde o finance samosprávných svazků, několik skupin zákonů resp. zákonných opatření, majících význam stěžejní, jež dohromady spojuje určitá veliká zákonná idea, nebo jež vyvolala náhlá potřeba doby.

Celkový přehled nejnovějších finančně právních opatření týkajících se samosprávy v Německu.

1. Skupinu první tvoří zákonné normy, jimiž říše vytváří říšskou berní výsost, přejímajíc jako říšské dřívější daně zemské, upravuje daně přímé i nepřímé, rozděluje příjmy (výnos daní těch) mezi říši, země a obce, stanoví zásady o rozdělení břemen mezi říši, země a obce a reglementuje ve velkém měřítku daňové řízení. V podstatě jde o tak zvané *finanční vyrovnání* (Finanzausgleich) mezi říší, zeměmi a obcemi. Náleží sem tyto zákony (zákonná opatření):

- a) Zákon o zemských daních (Landessteuergesetz) z 30. března 1920 (říšský zákoník I. str. 402).
- b) Novela jeho z 23. června 1923, čís. 49 (ř. z. I. str. 494), kterou změněn byl zákon z r. 1920 a nově pojmenován jako zákon o finančním vyrovnání mezi říší, zeměmi a obcemi (Finanzausgleich-gesetz zwischen Reich, Ländern und Gemeinden).

c) Třetí nouzové daňové nařízení (Dritte Steuernotverordnung) z 14. února 1924 (ř. z. I. str. 82), jež v § 26 a násl. připouští zvláštní zemskou dávku na vyrovnání znehodnocených peněz při pozemcích zastavěných i nezastavěných a v § 39 provádí obsáhlou změnu zákona o finančním vyrovnání.

d) Novela zákona o finančním vyrovnání z 26. března 1925 (ř. z. I. str. 29), obsahující celkem nepatrné změny řečeného zákona.

e) Zákon o změnách finančního vyrovnání mezi říší, zeměmi a obcemi z 10. srpna 1925 (ř. z. I. str. 254). Po této novele republikováno bylo platné znění zákona o finančním vyrovnání zákonem ze 27. dubna 1926, čís. 24 (ř. z. I. str. 203).

f) Zákon ze dne 9. dubna 1927 (ř. z. I. str. 91) o přechodné úpravě finančního vyrovnání mezi říší, zeměmi a obcemi.

V touž skupinu dlužno zařaditi zákon o vyrovnání znehodnocených peněz (Geldentwertungsungleich) při zastavěných pozemcích ve znění vyhlášky z 1. června 1926 (ř. z. I. str. 251) a novelu k němu z 22. března 1930 (ř. z. I. str. 91).

Dále sem spadá zákon o změně zákona o dani z piva z 15. dubna 1930 (ř. z. I. str. 136), podle jehož čl. VIII. země od 1. dubna 1930 mají obdržeti $\frac{1}{6}$ výnosu daně z piva a zákon o dani z minerálních vod z téhož data (ř. z. I. str. 139), jímž zdaněny jsou minerální vody, umělé minerální vody, limonády a jiné uměle připravené nápoje. Z této daně podle ustanovení § 15 země mají obdržeti celý výnos po srážce 4% za správu daně a jsou povinny obcím (svazům obcí) jej zcela přikázati. Ustanovení cit. čl. VIII. a cit. § 15 byla zrušena nařízením říšského presidenta k zajištění hospodaření a financí (zur Sicherung von Wirtschaft und Finanzen) z 1. prosince 1930 (ř. z. str. 517), vydaným na podkladě § 48, odst. 2. říšské ústavy. Nahrazena byla však v oddílu pátém téhož nařízení jednajícím o finančním vyrovnání předpisy § 42 a) a § 42 b), v nichž se zemím z daně z piva (§ 42 b) a z daně z minerálních vod (§ 42 a) přikazuje též podíl, jak byl uveden ve zrušených předpisech.

2. K druhé skupině náležejí zákonná opatření, jimiž říše hledí pomoci samosprávným svazkům v jejich finanční tísní. V druhém oddílu nařízení říšského presidenta k odstranění finančního, hospodářského a sociálního nouzového stavu (zur Behebung finanzieller, wirtschaftlicher und sozialer Notstände) ze 26. července 1930 (ř. z. I. str. 311) opatřují se obcím nové zdroje příjmů. Nařízení toto změněno bylo už cit. nařízením říšského presidenta z 1. prosince 1930 (část první kapitola I). Obce jsou oprávněny a v určitých případech povinny vybíratí *obecní dávku z piva* v stanovených sazbách resp. i s dalšími až 100% přírážkami k těmto sazbám; jež jsou dobrovolné i povinné, a *občanskou daň* (Bürgersteuer) v stanovených sazbách (minimální sazby stanoví nařízení říšského presidenta, země mohou určit sazby vyšší), resp. i s dalšími v určitých případech povinnými přírážkami až 100% činícími nebo s přírážkami obcí usnesenými, jež 100% přesahovati mohou. Je-li obec zatížena břemeny na sociální péči (Wohlfahrtslasten) v mimořádném rozsahu, jest oprávněna se svolením zemské vlády vybíratí až do 1. dubna 1932 vedle obecní dávky z piva ještě *obecní dávku nápojovou* (z vína, kořalky, minerálních a umělých vod, z kakaá, kávy, čaje a jiných výtahů z rostlinných látek) v minimální sazbě jedné dvacetiny ceny v drobném prodeji. Zajímavé jest, že mezi daněmi reálnými (z pozemků, z budov a živností), jež jsou daněmi zemskými (nikoli říšskými) a mohou býti přikázány obcím, a mezi obecní dávkou z piva a občanskou daní je stanoveno vzájemné junktím, podle něhož vybírání reálních daní ve vyšších sazbách má za následek i povinné vybírání obecní dávky z piva a občanské daně případně i s určitými přírážkami.

3. K třetí skupině náležejí zákonná opatření sledující cíl *stabilisovati veřejné výdaje* a to u říše, zemí, obcí i jiných veřejných korporací a též u nositelů sociálního pojištění a *omeziti srážkou 6% osobní výdaje* na služební platy u říšských úředníků a vojáků branné moci a (se zachováním nabytých práv) i u úředníků zemí, obcí (svazů obcí) a jinakých korporací veřejného práva, jež podrobeny jsou zemskému dohledu, nepřesahují-li ročních 1500 říšských marek (12.000 Kč). Za úředníky považují se i učitelé a duchovní. Pro stabilisaci rozpočtů chystána byla osnova zákona, t. zv. Plafondgesetz. Zá-

konem se nestala. Na místo zákona nařízením presidenta bylo stanoveno, že výdaje mají býti omezeny na léta 1932 a 1933 celkovou částkou, jaká byla v rozpočtu na rok 1931. U říše činí to 10.687 říš. marek. Z této stabilisace přípustny jsou jen tři výjimky. Výdaje vyšší lze učiniti, jde-li o výdaje, které se zapravují ze zvláštních příjmů s nimi ve vnitřní spojitosti jsoucích a zvýší-li se příjmy tyto, dále jde-li o hrazení mimořádných výdajů produktivní povahy z dlouhodobých zápůjček pro ně opatřených a konečně, zvýší-li se výdaje na zúrokování a umořování dluhů. Tato zákonná opatření na stabilisaci veřejných výdajů (Ausgabenbegrenzung) a na omezení osobních výdajů (Gehaltskürzung) provedena byla nařízením říšského presidenta z 1. prosince 1930 už výše citovaným (jeho část druhá, kapitola I. a kapitola II).

4. Další skupinu tvoří zákonná opatření, jež připravována byla již na podzim r. 1927. Šlo v nich o *zjednodušení a unifikaci fiskálního práva* (Steuervereinfachung und Steuervereinheitlichung). Říše zamýšlela několika osnovami zákonů rámcově upravití berně dosud zemské a zjednodušiti řízení ve věcech daňových tím, že by se řízení o daních neříšských přizpůsobilo finančním, vhodně upraveným zákonům říšským. V tomto směru přichystáno bylo několik osnov zákonů. Rámcový zákon o dani pozemkové (Grundsteuerrahmengesetz), rámcový zákon o dani živnostenské (Gewerbesteuerrahmengesetz), zákon o dani na oddlužení budov (Gemeindeentschuldsteuergesetz), zákon o zjednodušení řízení ve věcech daňových a o přizpůsobení finančním zákonům říše (Steueranpassungsgesetz). Tyto osnovy nebyly, jak známo z denních listů, parlamentem projednány, protože je jako celou řadu osnov jiných říšský sněm neměl odvahy projednati z obav o voličstvo, neboť šlo o osnovy nepopulární. Je to útěk poslanců a jednotlivých stran od přímé zodpovědnosti. Poslanci a vládní strany raději snesou vydání takových nutných opatření cestou nařizovací a považují pak za snesitelnější hlasovati proti návrhům oposice, aby taková nařízení byla zrušena. Také skutečně to, co bylo v zmíněných osnovách navrhováno, bylo z největší části cestou nařizovací stanoveno na podkladě ustanovení čl. 48 odst. 2. říšské ústavy. Třetí část už řečeného nařízení říšského presidenta z 1. prosince 1930 (č. z. I. str. 517) obsahuje pod nadpisem Steuervereinfachung und Steuervereinheitlichung celkem 7 kapitol, z nichž kapitola I. podává celkový plán daňového zjednodušení (Gesamtplan der Steuervereinfachung), kapitola II. obsahuje rámcový předpis o dani pozemkové (Grundsteuer), kapitola III. rámcový předpis o dani živnostenské (Gewerbsteuer), kapitola IV. obsáhle předpisy o přizpůsobení předpisů pro daně neříšské normám platným pro daně říšské (Steueranpassung). V kapitole V. jsou obsaženy některé změny zákona o dani z obratu ve znění vyhlášky z 8. května 1926 (č. z. I. str. 218), v kapitole VII. krátký předpis o daňové amnestii. V předcházející kapitole VI. nadepsané »Zjišťování k cíli daňové povinnosti veřejných podniků (Erhebungen zur Steuerpflicht der öffentlichen Betriebe)« se stanoví: Ke zkoušení otázky, jak by působilo národohospodářsky, finančněpoliticky a sociálněpoliticky zdanění podniků veřejné ruky se zřetelem na jejich jinaké plnění pro veřejné účely, ukládají se určité povinnosti korporacím veřejného práva ohledně podniků od nich udržovaných, dále podnikům veřejného práva majícím zvláštní právní osobnost a konečně podnikům, jejichž výtěžky plynou výlučně korporacím veřejného práva. Jsou povinny na žádost úřadů pověřených k tomu říšským ministrem financí podávati zprávy o svých finančních a jiných hospodářských poměrech a poskytnouti nahlédnutí do výročních účtů, výročních zpráv, hospodářských knih a jinakých zápisů a obchodních papírů těchto podniků. V krajním případě je přípustna zkouška knih a podniku (Buch- und Betriebsprüfung).

5. K poslední skupině náležejí opatření mající za účel snížení daní reálních a daní obchodových (Senkung der Realsteuern und Verkehrssteuern). O tom jedná čtvrtá část cit. nařízení z 1. pros. 1930.

Nynější finančně-právní posice zemí a obcí (svazů obcí).

Po tomto všeobecném přehledu nejnovějších finančně-právních opatření v říši Německé, týkajících se samosprávných financí, možno pojednati v hlavních rysech o tom, jak se jeví s hlediska těchto opatření nynější finančně-právní posice zemí a obcí. Říše vyhradila si určité příjmy sama (na př. clo.

daň na tabák, hrací karty, sirky, cukr atd.), z jiných dává určité podíly zemím a obcím (svazům obcí) a jiné berně jsou konečně vlastními berněmi zemskými a obecními. O těchto podílech i o vlastních berních bude podán v dalším stručný přehled. Poněvadž však organizace samosprávy je v Německu poněkud jiná nežli u nás, jest třeba předeslati několik poznámek všeobecných. Německá říše je republikou. Říšské území sestává z území německých zemí, jichž je 18 (Prusko, Bavorsko, Sasko, Württembersko, Badensko atd.). Práva zemí ústavou výmarskou z r. 1919 byla v poměru k říši zmenšena. Přes to náleží jim i nyní řada výsostných práv v důsledku vlastního práva, takže i dnes mají země povahu států a německá říše je tedy spolkovým státem. V těchto zemích (státech) jest, jak známo, správa státní kombinovaná se samosprávou. Správními obvody státními jsou na př. v Prusku provincie, vládní okresy a kraje. Vládními okresy (Regierungsbezirke) jsou pravidelně jen obvody správy státní, kdežto kraje venkovské i městské (Landkreise und Stadtkreise) a provincie jsou obvody správy státní i komunální (zároveň komunálními svazy). Jen výjimečně jsou i vládní okresy zároveň komunálními svazy. V Prusku kromě Berlína a Hohenzollernských zemí je 12 provincií, podle stavu z r. 1926 34 vládních okresů, na něž se dělí (kromě Berlína) celý pruský stát. Totéž platí o rozdělení na kraje venkovské (Landkreise) nebo městské (Stadtkreise), jichž je značný počet (r. 1926 bylo venkovských krajů v Prusku 420). K těmto komunálním svazům vyššího řádu (provinciím a krajům) přistupují pak obce venkovské a městské. V nynější době v celé říši dohromady platí asi 65 městských řádů, krajských zřízení a obecních zřízení.

A. Podíl zemí a obcí na výnosu říšských daní.

1. Na dani důchodové (Einkommensteuer) a dani z korporací (Körperschaftssteuer) participují země $\frac{3}{4}$ (75%) celého příjmu z nich. Země jsou povinny dáti obcím část příjmu, není však říšským zákonem o finančním vyrovnání určeno, kolik se jim má dostat. Na př. podle pruského prováděcího zákona k říš. zákonu o finančním vyrovnání ve znění vyhlášky z 31. července 1930 (sb. z. str. 249) činí podíl obcí a svazů obcí 45% ze zemského příjmu a z toho obdrží obce 40% a dalších 5% z polovice obdrží venkovské kraje a z polovice provincie (s výjimkou provincie Hessen-Nassau, okresních svazů vládních okresů Kassel a Wiesbaden a zemského komunálního svazu Hohenzollernských zemí). Na dotace provinciím (svazům okresů) a venkovským krajům k plnění určitých úkolů jim příkazované vyhrazuje pruský prováděcí zákon z části zemského příjmu zůstávající (z 55%) jednu desetinu. Jestliže podíly některé země počítaje na hlavu obyvatele země v rozpočtovém roce budou menší o více než 20%, než činí průměrný podíl připadající na 1 obyvatele říše z celkové částky podílů zemí, jest podíl této země na dani důchodové a z korporací doplniti z částky říši zbývající až k dosažení hranice uvedených 20%, avšak nikoli přes $\frac{1}{5}$ podílu země.

2. Z daně z obrátu obdrží země pro sebe a pro své obce (svazy obcí) 30%. Celkový podíl zemím připadající rozdělí se mezi země z $\frac{1}{3}$ podle výnosu daně v nich, ze $\frac{2}{3}$ podle poměru počtu obyvatelstva. Účast obcí a svazů obcí upravuje zemské zákonodárství. Podle cit. prováděcího zákona pruského obdrží obce a venkovské kraje z podílu zemského 55%. Obce z toho 90% a venkovské kraje 10%.

Říše garantovala zemím výnos daní pod 1. a 2. uvedených částkou 2.600.000.000 říš. marek. Tato garancie ovšem nemá praktického významu, protože výnos daně důchodové a z korporací stoupá a výnos z daně z obrátu klesá. Vždy však výnos daní těch přesahuje garantovanou částku. Význam pro země a obce mělo dřívější ustanovení, kterým u daně z obrátu bylo garantováno, že se jim přidělí 1.500.000.000 říš. marek. To, co uvedeno, nejlépe dokumentuje skutečnost, že podle říšského zákona o rozpočtu na rok 1929 (zák. z 29./6. 1929 ř. z. II. str. 443) vyhradila si říše z výnosu daně důchodové, z korporací a z obrátu precipuum 120 mil. říš. marek za předpokladu, že výnos jejich převyší 4.530 mil. říš. marek.

3. Z daně z nabývání pozemků (Grunderwerbsteuer) připadá zemím po srážce 4⁰/₀ celý výnos. Země jsou povinny obcím (svazům obcí) ze svého podílu poskytnouti nejméně polovinu. K této dani mohou vybíratí přírážky nejvýše do 2⁰/₀, z čehož země má míti maximálně polovici. V roce 1927 omezeny byly tyto přírážky v určitých případech na 1¹/₂⁰/₀. Daň tato vynesla v roce 1925 194.000.000 říš. marek. V zemi pruské podle cit. prováděcího zákona pruského obdrží celý podíl zemský z této daně městské a venkovské kraje (Stadt- und Landkreise) a pruský stát zřekl se ve prospěch těchto krajů práva vybíratí k této dani pro sebe zemské přírážky, takže výše zmíněné přírážky mohou vybíratí kraje.

4. Z daně z motorických vozidel (Kraftfahrzeugsteuer) obdrží země celý výnos po srážce 4⁰/₀. Daň tato vynesla v roce 1925 58.000.000 říš. marek. Podíl zemí se mezi ně dělí z ¹/₄ podle počtu obyvatelstva, z ¹/₄ podle výnosu a z ¹/₂ podle rozlohy zemí. Na místo skutečné plochy v těch zemích, v nichž hustota obyvatelstva nedosahuje ⁵/₆ říšského průměru, bere se těchto ⁵/₆ rozlohy a v zemích, kde hustota obyvatelstva přesahuje dvojnásobný říšský průměr, bere se dvojnásobná plocha. Země mají použití peněz z této daně jim připadajících na udržování veřejných cest, případně veřejných mostů.

5. Z daně ze sázek při závodech (Rennwettsteuer) obdrží země celý výnos po srážce 4⁰/₀. Daň tato vynesla v roce 1925 32.000.000 říš. marek. Země mají použití peněz z této daně jim připadající z ¹/₃ k zvelebení chovu koní.

6. Z daně z minerálních vod obdrží země celý výnos po srážce 4⁰/₀ za správu daně. Podíl zemí rozdělují se mezi ně z ¹/₃ podle výnosu a ze ²/₃ podle počtu obyvatelstva. Země jsou povinny celý svůj podíl poskytnouti obcím (svazům obcí).

7. Z daně z piva obdrží země od 1. dubna 1930 jednu šestinu výnosu. Prováděcí zákon pruský přikazoval z toho obcím 50⁰/₀.

B. Zemské daně a obecní dávky

Na počátku zákona o finančním vyrovnání mezi říší, zeměmi a obcemi (v § 1 a násl.) uvádějí se některé všeobecné zásady o berní výsosti zemí a poměru jejím k říšskému fiskálnímu právu.

Země a obce (svazy obcí) mohou vybíratí daně podle zemského práva (Landesrecht), pokud to není v rozporu s říšskou ústavou nebo s předpisy podle ní vydanými. Vybírá-li říše určitou daň, nesmějí podobnou dávku, není-li jinak stanoveno, vybíratí země nebo obce (svazy obcí). Přírážky k říšským daním mohou býti vybírány jen na podkladě zmocnění říšským zákonem. Zemské a obecní daně, které jsou způsobilé poškoditi daňové příjmy říše, nesmějí býti vybírány, mluví-li proti tomu převážné zájmy říšských financí. Daňové předpisy zemí a obcí (svazů obcí) tomu se přičící musí býti zrušeny nebo tak změněny, aby rozpor se zájmy říšských financí dále netrval. Vzorné daňové předpisy a daňové předpisy obcí, odchylné se podstatně od vzorných daňových předpisů, nebo zavádějící daňový způsob dosud v zemi neplatící, nebo mající vyšší sazby, než jaké říšský ministr financí uznal za přípustné, musí býti předloženy říšskému ministru financí nebo centrálnímu úřadu od něho určenému. Ten má právo odporu (Einspruch) do 2 neděl a podá-li jej, nastává zprostředkující vyjednávání. Při kolisi názorů mezi říší a mezi zemskými vládami rozhoduje o tom, je-li zemská daň srovnatelná s říšským právem, říšský účetní dvůr (Reichsfinanzhof) a otázku, neporušuje-li zemská nebo obecní daň daňové příjmy říše a nepřičí-li se vybírání její převážným zájmům říšských financí, rozhoduje říšská rada.

Podle zákona o finančním vyrovnání mezi říší, zeměmi a obcemi jsou zemskými (obecními) tyto daně:

1. Země vybírají jako vlastní daně, daně reální, jimiž jsou: daně z pozemků, budov a živností (Grund-Gebäude-Gewerbsteuer), jež nesmějí míti znaky důchodové daně a mohou býti vyměřeny podle různých znaků (hodnoty, výnosu, výnosové způsobilosti, rozsahu pozemkového majetku, nebo živnostenského podniku s přihlédnutím k hospodářské způsobilosti podniku). Nařízení říšského

presidenta z 1. prosince 1930 (ř. z. I, str. 517) vydalo v druhé části kap. II. a III. rámcové předpisy o daních těch a v části čtvrté, kap. I. pro dobu od 1. dubna 1931 stanovilo předpisy o snížení těchto reálných daní zeměmi a obcemi vybíraných. Daně reální mohou země přenechat zcela nebo zčásti obcím, jejichž zvláštní daňové předpisy vyžadují schválení zemské vlády, nebo úřadů od ní zmocněných. Zemské vlády mohou stanovit při tom nejvyšší sazby.

2. V zemích za účelem udržování komunikací může být vybírána daň za užívání cest vozidly, jejíž sazbu určí zemské zákonodárství, přihlížejíc u zemědělských podniků k rozloze, kultuře a velikosti používání.

3. Jako nová daň povolena byla zemím daň na vyrovnání znehodnocených peněz (Geldentwertungsausgleich) při zastavěných pozemcích. Srv. už cit. zákon ve znění vyhlášky z 1./6. 1926 (ř. z. I, str. 251) a novelu k němu z 22./3. 1930 (ř. z. I, str. 91).

4. Obce jsou povinny vybírat daň ze zábav podle rámcových říšských předpisů, stanovících též minimum sazby a podle podrobnějších předpisů vydaných zemí. Země mohou určit, že na místo obcí budou vybírat tuto daň samy anebo že ji budou vybírat svazy obcí, nebo že výnos její se rozdělí mezi země, obce a svazy obcí.

5. Země a podle zemského práva obce (svazy obcí) vybírají daně z přírůstku hodnoty při prodeji pozemků, u nichž zcizitelé nabyli jejich vlastnictví v době od 1. ledna 1919 do 31. prosince 1924.

6. Podle nařízení říšského presidenta k odstranění finančního, hospodářského a sociálního nouzového stavu ze 26./7. 1930 (ř. z. I, str. 311), novelisovaného nařízením k zajištění hospodářství a financí z 1./12. 1930 (ř. z. I, str. 517) jsou obce oprávněny a v určitých případech povinny vybírat obecní daň z piva (Gemeindebiersteuer) od výstavce piva nebo toho, kdo je do obce dováží. Nařízení říšského presidenta stanoví sazby podle druhu piva a to:

2.50 ř. m. za 1 hl, jde-li o t. zv. Einfachbier,

3.75 ř. m. za 1 hl, jde-li o t. zv. Schankbier,

5.00 ř. m. za 1 hl, jde-li o t. zv. Vollbier,

7.50 ř. m. za 1 hl, jde-li o t. zv. Starkbier.

Obce mohou však vybírat obecní daň z piva až do dvojnásobné sazby. Povinnost k vybírání této daně v sazbě říšským zákonem stanovené má obec, v níž na rok 1931 mají se vybírat obecní daň z pozemků a obecní daň ze živností v sazbě vyšší než v roce 1929, nebo v níž převyšují sazby těchto 2 reálných daní v obci zemský průměr. Dokonce musí obec obecní daň z piva vybírat s přírůstkem 50 resp. 100% k uvedeným sazbám, vybírá-li daně reální v sazbách převyšujících značně zemský průměr.

7. Podle nařízení v bodu 5. citovaných jsou obce oprávněny a za podobných předpokladů jako u obecní daně z piva i povinny vybírat s přírůzkami 50% i 100% občanskou daň (Bürgersteuer). Její sazbu stanoví zemské zákonodárství (Landessatz). Neučiní-li tak, platí jako zemská sazba ta sazba, kterou stanovilo nařízení říšského presidenta. Sazby podle nařízení říšského presidenta stoupají progresivně podle výše ročního příjmu poplatníka od 6 do 2000 říš. marek a tuto progresivitu musí i země zachovat, stanoví-li sama sazbu. Od 1. dubna 1931 mohou obce vybírat k sazbám této daně přírůzky, jež smí znít jen na 50% nebo násobek 50%. Přírůzka ta musí však být stejná pro všechny poplatníky obce. Usnesení obce o vybírání 50 resp. 100% přírůzky nepotřebuje povolení, kdežto k vyšším přírůzkům vyžaduje se svolení zemské vlády resp. jí zmocněného úřadu.

8. Podle nařízení v bodu 5. citovaných jsou obce oprávněny vybírat až do 1. dubna 1932 vedle obecní dávky z piva ještě obecní daň nápojovou za předpokladů, že obec je zatížena v mimořádném rozsahu sociálními břemeny (Wohlfahrtslasten) a že k tomu svolí zemská vláda. Obecní daň nápojovou lze vybírat z vína a z nápojů vínu podobných a víno obsahujících, ze šumivého vína a nápojů šumivému vínu podobných, z kořalky, z minerálních vod a z uměle připravených nápojů, z kakaa,

kávy, čaje a jiných výtazků z rostlinných látek, pokud se na místě podávají za úplatu. Daň činí minimálně 5% ceny drobného prodeje. Říšský ministr financí může od 1. ledna 1931 zrušiti oprávnění k vybírání této daně z určitých nápojů, pokud nejde o víno, vínu podobné a víno obsahující nápoje, šumivé víno a nápoje šumivému vínu podobné a kořalku.

Tím není ovšem vylíčeno celé dávkové právo obcí. Uvedeny jsou jen daně, jež obce mohou nebo musejí vybírat podle nejnovějších předpisů. V jednotlivých zemích platí zvláštní předpisy na př. pro vybírání daně ze psů (Hundessteuer), daně z honby (Jagdsteuer), daně z povolení výčepu (Schankeerlaubnissteuer). Srv. na př. v Prusku zákon o komunálních dávkách (Kommunalabgabengesetz) ze 14. 7. 1893 (Sb. z. str. 152) s pozdějšími změnami, zákon o krajských a provinciálních dávkách (Kreis- und Provinzialabgabengesetz) z 23. 4. 1904 (sb. z. str. 159) s pozdějšími změnami, nebo zákon k doplnění dávkových zákonů (jejich formálních předpisů) ve znění vyhlášky z 25. 11. 1926 (sb. z. str. 310).

C. Rozdělení břemen mezi říši, země a obce.

Zákon o finančním vyrovnání obsahuje podrobné předpisy, které petrifikují zásady o rozdělení břemen mezi říši, země a obce.

Říše smí zemím nebo obcím (svazům obcí) uložití nové úkoly nebo rozšíření úkoly dosavadní jen tenkrát, když se postará o potřebné prostředky.

Vzniknou-li zemím a obcím (svazům obcí) smlouvami, zákony a správními opatřeními říše zvláštní výdaje, převezme je říše nebo poskytne přiměřené příspěvky.

Provozují-li země, obce (svazy obcí) podniky kulturní, hospodářské a sociální, jež přesahují svým významem zemi, nebo jejichž význam vztahuje se na celou říši nebo větší její část, poskytne říše v případě potřeby příspěvky na ně nebo je převezme. To platí i o takových zařízeních, jejichž náklady země sama nemůže nésti, i když vyčerpá úplně svoje vlastní příjmy.

Podobně i země jsou povinny starati se o rozdělení břemen, pokud jde o úkoly, které jim byly přikázány § 42 třetího nouzového nařízení z r. 1924. Tímto předpisem byly na země přeneseny záležitosti sociální, blahobytné péče (Wohlfahrtspflege), péče o školství (Schul- und Bildungswesen) a o policii a uloženo jim, aby se postaraly svým zákonodárstvím o náležité rozdělení těchto břemen mezi země a obce.

Vyrovnávací fondy.

O vyrovnávacích fondech jedná nařízení říšského presidenta z 1. 12. 1930 v části čtvrté, kap. I. § 11 v souvislosti s úpravou snížení daní reálních (Senkung der Realsteuern). Daně reální z pozemků (Grundsteuer) a ze živnosti (Gewerbesteuer) a daň na oddlužení budov (Gebäudeentschuldungssteuer) nesmějí býti zeměmi neb obcemi vybírány ve vyšších sazbách, než jaké tu byly 31. 12. 1930, které jsou pro ně sazbami směrnými. Od 1. dubna 1931 jest snížit tyto směrné sazby u daně z pozemků o 10%, u daně ze živností o 20%. Ku krytí nedostatku tímto snížením vznikajícího mohou země pro sebe a pro své obce použítí z daně na oddlužení budov částku ve výši polovičky toho podílu z této daně, jenž je určen na stavbu bytů. Převýší-li tato částka onen nedostatek vzniklý snížením reálních daní, jest přebytek přikázati vyrovnávacímu fondu. Vyrovnávací fond má býti použit k podporování těch obcí, které sociálními břemeny (Wohlfahrtslasten) zatíženy jsou v mimořádném rozsahu, nebo neodvisle od snížení daní reálních utrpěly v roce 1931 obzvláště značné ztráty zmenšením příjmu z daní reálních. Zemské vlády jsou však zmocněny onen přebytek použítí k podpoře stavebního ruchu, místo aby jej přikázaly vyrovnávacímu fondu.

Zásady pro definitivní finanční vyrovnání.

Cit. nařízení říšského presidenta z 1. 12. 1930 v části páté jednající o finančním vyrovnání stanoví v čl. 9: Finanční vyrovnání mezi říší, zeměmi a obcemi jest upraveno definitivně zákonem pro dobu od 1. dubna 1932 se zřetelem na tyto zásady:

Země vybírají daně reální podle rámcových předpisů stanovených v tomto nařízení pro daň z pozemků (Grundsteuer) a pro daň ze živností (Gewerbsteuer). Do jaké míry výnos těchto daní připadá obcím a svazům obcí, určuje zemské zákonodárství.

Obce vybírají daň občanskou (Bürgersteuer).

Obce vybírají obecní dávku z piva (Gemeindebiersteuer).

Obce obdrží (slíbeným zákonem) oprávnění vybíratí přírážky k dani odstupňované podle důchodu. Zároveň s touto úpravou bude snížen tarif daně důchodové. Obce smějí vybíratí tyto přírážky a daně reální jen v určitém vzájemném poměru. Jsou povinny vybíratí daň občanskou a obecní dávku z piva v určitých sazbách, jakmile daně reální nebo řečené přírážky přestoupí určité sazby. Podrobnosti stanoví slíbený zákon. Na změny v úkolech a v jejich rozdělení mezi říší, země a obce jest vzítí zřetel při nové úpravě finančního vyrovnání.

Tabulka 1.

SROVNÁVACÍ TABULKA

o rozdělení daní mezi říší, země a obce r. 1913 a 1925 v Německé říši.

	D a ň		Část v milionech marek nebo říšských marek				v ‰			
	a) r. 1913	b) r. 1925	Říše	Země	Obce	Úhrnem	Říše	Země	Obce	Úhrnem
Daň důchodová spolu s daní z korporací										
1913	—	—	532·2	789·0	1.321·2	—	40·3	59·7	100·0	
1925	418·1	—	1.004·4	924·5	2.347·0	17·8	42·8	39·4	100·0	
Daně reální (z pozemků, budov, živností)										
1913	—	—	42·8	535·8	578·6	—	7·4	92·6	100·0	
1925	—	—	414·0	981·5	1.395·5	—	29·7	70·3	100·0	
Nová daň na nájmy (a to část její určená na krytí všeobecných potřeb bez části určené na podporu podnikání staveb 1913										
1913	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1925	—	—	435·2	228·3	663·5	—	65·6	34·4	100·0	
Nepřímé dávky 1913										
1913	943·1	—	173·6	140·2	1.256·6	75·0	13·8	11·2	100·0	
1925	2·932·8	—	326·8	654·4	3·914·0	74·9	8·4	16·7	100·0	

Tabulka 2.

Příjem obcí z přímých a nepřímých dávek státních i vlastních v Německé říši.

	Rok 1913		Rok 1925		
	v milionech marek	v ‰	v milionech říš. marek	a) v ‰	b)
Dávky přímé (daň dů- chodová, z korporací, po- zemků, budov, živností, daň na nájmy určené jak na krytí všeobecných po- třeb tak na podporu podnikání staveb a jiné přímé daně) . . .	1.374·8	90·75	2.515·0	79·35	77·11
Dávky nepřímé (z obratu, z nabývání pozemků, z automobilů, z nápojů, ze zábav, ze psů a jiné nepřímé dávky)	140·2	9·25	654·4	20·65	22·89
Úhrnem . . .	1.515·0	100·00	3.169·4	100·00	100·00

a) Tu se počítá s částkou daně na nájmy určenou na podnikání staveb.

b) Tu se nepočítá s částkou daně na nájmy určenou na podnikání staveb.

Tabulka 3.

Podíly Německé říše, zemí, obcí a svobodných měst na příjmech.

	Roku 1913		Roku 1925	
	Celkové finanční příjmy v milionech marek	na hlavu obyvatele připadá	Celkové finanční příjmy v milionech marek	na hlavu obyvatele připadá
Říše (bez cla) . . .	990·5	17·14	3.682·1	59·01
Země a)	781·0	13·85	2.412·2	39·68
b)	781·0	13·85	2.180·4	35·87
Obce a)	1.515·0	26·87	3.169·4	52·14
b)	1.515·0	26·87	2.858·7	47·02
Svobodná města a)	131·6	91·98	246·7	152·35
b)	131·6	91·98	203·2	125·49
Úhrn . . a)	3.418·1	59·14	9.510·4	152·38
b)	3.418·1	59·14	8.924·4	142·99

a) Tu se počítá s částkou daně na nájmy určenou na podnikání staveb.

b) Tu se nepočítá s částkou daně na nájmy určenou na podnikání staveb.

RAKOUSKO.

V republice Rakousko přehled nejnovějších zákonů o úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy jest v celku tento:

1. Ústavní spolkový zákon z 3. března 1922 čís. 124 »o úpravě finančních vztahů mezi spolkem a zeměmi (obcemi) — *ústavní finanční zákon* (Finanzverfassungsgesetz).

2. Spolkový zákon z téhož data čís. 125 »k provedení ústavního spolkového zákona právě citovaného — *zákon o rozdělení dávek* (Abgabenteilungsgesetz).

K němu bylo vydáno celkem 6 novel:

- a) 24. 6. 1922 čís. 503 (erste Abgabenteilungsnovelle),
- b) 8. 6. 1923 čís. 315 (zweite »),
- c) 6. 6. 1924 čís. 185 (dritte »),
- d) 30. 7. 1925 čís. 287 (vierte »),
- e) 25. 11. 1926 čís. 340 (fünfte »),
- f) 20. 12. 1928 čís. 358 (sechste »).

Republikace všech těchto předpisů v platném znění provedena byla *nařízením spolkového ministerstva financí z 10. ledna 1929 čís. 24.*

Nynější finančněprávní posice zemí a obcí.

Podle uvedených zákonů dělí se veřejné dávky na:

I. Dávky výlučně státní, jichž výnos připadá státu jako jsou cla, daň z cukru, srážkou vybíraná rentová daň atd.

II. Dávky společné, jež vybírá stát, jejichž výnos dělí se však mezi stát, země a obce.

III. Dávky výlučně zemské neb obecní.

K dávkám společným náleží:

1. Daň z příjmu (důchodová), rentová na základě přiznání, *výdělková daň podle II. hlavy zákona o daních přímých, všeobecná daň výdělková a výdělková daň z podomních a kočovních živností.* Z těchto daní připadá státu 50% a zemím 50% a země z podílu svého jsou povinny dále přikázati polovici (25%) obcím.

2. Daň z kořalky, piva a vína, z nichž připadá 70% státu a 30% zemím a země z podílu svého jsou povinny přikázati polovinu (15%) obcím. Kromě daně z piva mohou země vybírat i spotřební dávku z piva, kdežto jiné spotřební dávky nápojové od zemí a obcí vybírány býti nesmějí.

Podle páté novely k zákonu o rozdělení dávek ve znění šestou novelou stanoveném byly dány určité zásady pro tuto spotřební dávku a od 1. ledna 1929 maximum této spotřební dávky smí činiti 9 S 80 g z hektolitrů. Z výnosu této spotřební dávky ve Vídni, převýší-li 7 mil. S, může se dostati zemím ostatním zvláštních přídavek.

3. Daň ze šumivého vína, z níž připadá státu 20% a zemím 80%, jež celý tento podíl musí přikázati obcím.

4. Imobiliární poplatky a poplatky ekvivalentní z nemovitého i movitého majetku. Z nich připadá státu 20% a zemím 80%; země jsou povinny z podílu svého obcím přikázati polovici (40%).

5. Dávka za vývoz dříví. Z ní připadá státu $62\frac{2}{3}\%$, 4% hl. městu Vídni a $33\frac{1}{3}\%$ zemím.

6. Daň z obratu. Spolupůsobí-li obce při jejím vybírání, připadá jim z obecné daně z obratu 15%, ze zvýšené 40%. Z výnosu této daně po srážce podílu obcím přiděluje se 60% státu a 40% zemím; země jsou povinny polovici (20%) přidělit obcím.

Z výnosu všech těchto společných dávek rozděleného podle uvedených klíčů na stát a na zemi musí se dostatí státu ještě 400 miliard korun, t. j. 40 mil. S, jako *zvláštní spolkové precipuum*; tím se ovšem shora uvedené podíly zemí (obcí) zmenšují.

Vídeň, jež má v rámci ústavy charakter země, je centrem výroby i konsumu. Proto výnos určitých společných dávek v této zemi docílený z části se přiděluje ostatním zemím. To platí, jak bylo již uvedeno, o spotřební dávce z piva a z výnosu daně výdělkové podle II. hlavy, jenž by měl připadnouti Vídni, přiděluje se ostatním zemím 3·2%. Mimo to r. 1929 a r. 1930 z výnosu všech společných dávek, jenž připadá Vídni jako zemi, vyloučí se 7 mil. S a rozdělí mezi ostatní země. Jestliže v některé zemi existují okresy nebo svazy okresů, které obstarávají úkoly, plněné jinak zemí nebo obcemi, může se z podílu zemi neb obcím připadajícího vyloučiti pro ně určitá část *zemským zákonem*.

Zemské zákonodárství může také $\frac{3}{4}$ většinou odevzdaných hlasů za přítomnosti aspoň polovice všech členů omeziti podíly obcím připadající na polovici a druhou polovici přikázati *zemím* nebo svazům *okresů* (okresům) nebo do *zvláštního vyrovnávacího fondu* na podporu nuzných obcí (notleidenden Gemeinden). Právo zemí ubrati obcím z jejich přidělu na svůj prospěch *není ovšem žádnou předností rakouského systému*.

Třetí novelou bylo zemím a obcím zaručeno, že musí obdržeti z výnosu společných dávek minimálně to, co obdržely z výnosu r. 1923 a k tomu ještě v letech 1926 a následujících o 30% více. Co by se takto nedostalo, doplatí stát. Těchto 30% připadajících obcím má se přiděliti do vyrovnávacího fondu a, není-li v některé zemi zřízen, má zemská vláda z toho udělovati příspěvky nuzným obcím (notleidenden Gemeinden) své země.

Dávky výlučně zemím a obcím náležejícím jsou:

1. *Daň pozemková.*
2. » *domovní, třídní, činžovní a 5%.*

Spolkový zákon stanoví předmět těchto daní, zásady a minimální daňové zatížení, zemské zákonodárství může určití další. Zemské zákonodárství určí, pokud výnos těchto daní připadá zemi a pokud připadá obcím a mohou-li obce vybíratí k těmto daním obecní přirážky. *To není také žádnou předností rakouského systému*. Daně tyto výlučně zemím a obcím připadající vymezuje a vybírá stát za náhradu 3% (2% za vyměřování a 1% za vybírání).

Jiné výlučně zemské a obecní dávky na podkladě starších zákonů vybírané, pokud nejsou v odporu s ústavním finančním zákonem a se zákonem o rozdělení dávek, důstaly v platnosti.

Obce mohou vybíratí na základě svého usnesení s výhradou dále jdoucího zmocnění zemským zákonodárstvím ještě dávky:

a) Podle zákona čís. 341/1920 *dávku ze sodové vody a pod.* až do dvojnásobné výměry sazby zákonem tím uvedené na dobu 5 let,

b) *dávku ze zábav* až do 50% vyměřovacího základu,

c) *bez ohledu na výši: dávku ze psů honících a jiných, nikoliv k hlídání a k účelům živnostenským určených, dávku z držení závodních a jiných koní, pokud nedrží se k výkonu povolání nebo živností a dávku z držení jiných luxusních zvířat,*

d) *dávku z obecního úřadování.*

Přirážky mohou země a obce vybíratí jen k některým dávkám a to:

Pokud jde o daně *výlučně státní* toliko k poplatkům *totalisaterským* a *bookmakerským*.

Pokud jde o dávky *společné* toliko k *immobiliárním poplatkům* a k *poplatkovému ekvivalentu*.

Zemskému zákonodárství je vyhrazeno, aby určilo, mohou-li obce (jen tyto, nikoli země) vybíratí přirážky k dani pozemkové a k dani domovní (třídní, činžovní a 5%).

Podle spolkového zákona z 3. března 1922 čís. 126 mohou obdržeti *obce*, v nichž bydlí zaměst-

nanci monopolních podniků (tabák, sůl, třaskaviny) od spolkového státu určité příplatky, za předpokladu, bydlí-li v obci těchto zaměstnanců včetně i příslušníky jejich rodin aspoň 50. Toho času činí příplatek za každého zaměstnance a příslušníka jeho rodiny čtvrtletně 1 S 96 g.

Náklad na stálé ubytování četnictva převzal v republice Rakouské spolkový stát od 1. ledna 1922, aniž by zemím, jako v republice Československé zákon č. 77/1927 Sb. z. a n., snížil o výši tohoto nákladu přiděly, jež jim poskytuje.

Úprava finančního hospodářství svazků územní samosprávy není ani v republice Rakousko definitivní. Při zasedání představenstva a výkonného výboru spolku pro komunální hospodářství a komunální politiku, konaném v Celovci v Korutanech v září 1929 předneseny byly četné požadavky na úpravu samosprávných financí. Žádáno bylo:

1. Novelisování zákona o rozdělení dávek a s tím současně i odstranění spolkového precipua.
2. Účast obcí na výnosu zemské pивní daně.
3. Provedení rozdělení daně z majetku podle klíče, platného při rozdělování daně důchodové. Ačkoliv dávku z majetku uvádí zákon jako společnou, přece zůstává dosud jen spolku.
4. Poskytnutí náhrady za obstarávání záležitostí politické správy I. stolice městům s vlastním statutem podobně jako země dostávají náhradu za obstarávání politické správy II. stolice.
5. Zněmožnění toho, aby země mohly svým zákonodárstvím odnítí obcím podíly, které jim dává zákon spolkový.
6. Utvoření vyrovnávacího fondu pro obce zvláště nuzné.

Tabulka 4.

ROZDĚLENÍ DÁVEK
mezi spolkový stát a země v rep. Rakousko.
(podle rozpočtu na r. 1925).

Dávka	Účast na příjmu		Rozpočtový hrubý příjem	Podíl státu bez zřetele na jeho precipuum	Rozdělení 50 mil. precipua státu na jednotlivé dávky	Celkový podíl státu 5 + 6	Podíl zemí (obcí) 4 — 7
	státu	zemí (obcí)					
	‰		v milionech šilinků				
Daň výděl.	50	50	25.000	12.500	2.834	15.334	9.665
Daň z korpor.	50	50	40.000	20.000	4.535	24.535	15.464
Daň rent. podle příznání	50	50	500	250	56	306	193
Daň z příjmů	50	50	125.000	62.500	14.173	76.673	48.326
Popl. immobil.	20	80	6.800	1.360	771	2.131	4.668
Popl. ekviv.	20	80	100	020	11	31	068
Dávka z obratu	60	40	180.000	108.000	20.410	128.410	51.589
Dávka z kořalky	70	30	19.200	13.440	2.177	5.617	3.582
Dávka z piva	70	30	25.000	17.500	2.824	20.334	4.665
Dávka z vína	70	30	17.000	11.900	1.927	13.827	172
Dávka z šumivého vína	20	80	550	110	62	172	377
Dávka z vývozu dříví .	62.6	37.3	1.800	1.128	204	1.332	467
Přirážka k dědic. poplatkům	—	100	690	—	—	—	690
Úhrnem	—	—	441.640	248.708	50.000	298.708	142.932

Precipuum spolku činí nyní 40 mil. šilinků.

Tabulka 5.

ROZDĚLENÍ DÁVEK

mezi spolkový stát a země (obce) v rep. Rakousko — (podle rozpočtu na rok 1931).

D á v k a	Účast na příjmu		Předpokládaný hrubý příjem	Podíl spolk. státu	Rozdělení 40 mil. precipua státu na jed- notlivé dávky	Celkový podíl státu 5-6	Podíl zemí (obcí) 4-7
	státu	zemí (obcí)					
	v procentech		š i l i n k y				
Všeobecná daň výdělková s daní z podom. živn.	50	50	58,500.000	29,250.000	3,367.958	32,617.958	25,882.042
Daň z korporací	50	50	90,000.000	45,000.000	5,181.474	50,181.474	39,818.526
Daň rentová podle příznání	50	50	7,000.000	3,500.000	403.004	3,903.004	3,096.996
Daň důchodová	50	50	186,600.000	93,300.000	10,742.924	104,042.924	82,557.076
Úroky z prodlení	50	50	6,300.000	3,150.000	362.702	3,512.702	2,787.298
Poplatky immobil.	20	80	18,000.000	3,600.000	1,036.296	4,636.296	13,363.704
Poplatkový ekvivalent	20	80	726.000	145.200	41.796	186.996	539.004
Daň z obratu	60	40	255,000.000	153,000.000	14,680.844	167,680.844	87,319.156
Daň z kořalky	70	30	28,451.000	19,915.700	1,637.978	21,553.678	6,897.322
Daň z piva	70	30	33,300.000	23,310.000	1,917.146	25,227.146	8,072.854
Daň z vína	70	30	10,100.000	7,070.000	581.476	7,651.476	2,448.524
Daň ze šumivého vína	20	80	450.000	90.000	25.906	115.906	334.094
Daň z vývozu dřeva	62 ² / ₃	37 ¹ / ₃	356.000	223.093	20.496	243.589	112.411
Přirážky k dědickým poplatkům	—	100	3,400.000	—	—	—	3,400.000
Úhrn			698,183.000	381,553.993	40,000.000	421,553.993	276,629.007

(Pokračování.)

DR. C. HARAOUÍ:

SVĚTOVÁ KRIZE HOSPODÁŘSKÁ A JEJÍ POLITICKÉ
NÁSLEDKY.

I.

Cítíme, že moderní hospodářská organisace je ve světové krizi. O tom není třeba diskutovat, neboť lze říci, že hospodářské a společenské krise jsou jako bolesti organismu; to, že je cítíme, dokazuje jejich existenci. Možno diskutovati o tom, zda krise závisí na faktorech hmotných nebo jenom na faktorech duševních — v tom případě by to byla jakási hospodářská neurasthenie. Ale mnoho znaků dokazuje, že se choroba projevuje četnými úkazy hmotnými, třeba, jak ukážeme, její základ tvoří duševní faktor. Můžeme pokládat krizi, která zuří v moderním světě, za světovou nejen rozsahem, nýbrž i původem. To je otázka závažnější. Jsou příčiny, které způsobily krizi společně všem moderním společnostem, pro něž by krise znamenala jakousi konstitucionální chorobu? Nebo má krise původ v nerovnováze, která je vlastní jen určitým národům, od nichž se pak šíří porucha rovnováhy podle jejich hospodářského významu i do druhých zemí? Soudí se, že dlužno počítati s oběma faktory. Je jisto, že u dvou nejmocnějších národů, totiž u Velké Británie a u Spojených států amerických vyskytují se symptomy mimořádně ostré a nad to i zvláštní povahy. V Anglii se tak zvýšily výrobní náklady některých hlavních výrobků, že nedovolují britskému průmyslu, aby si udržel na mezinárodních trzích dřívější postavení. To prokázala zvláště anketa o uhelných dolech. Anglie žije z minulosti a to nejen